

ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ

Με τη μέθοδο της συνεξέτασης (σύνθεσης) των τριών βασικών αξιών (**αλήθεια, κάλλος και αγαθό**), θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια πρώτη προσπάθεια προσέγγισης των δύο όρων, της **αυτογνωσίας και ανδραγωγίας**. Εκτιμάται ότι μόνον από μια μονομερή εξέταση θα έχουμε ελλιπή αποτελέσματα. Αντίθετα μια ολιστική αντιμετώπιση θα μας δώσει πιο καλύτερη προσέγγιση στο αίνιγμα του εαυτού μας, το οποίο βασανίζει τον άνθρωπο από τότε που απέκτησε μια νοητική ικανότητα να ερευνά την πραγματικότητα. Το βέβαιο είναι ότι ποτέ δεν θα φτάσει ο άνθρωπος να αποκτήσει μια πλήρη και «αληθινή» εικόνα του εαυτού του. **Ας νομίζει ότι τον γνωρίζει**. Αυτό συνιστά μια «δόξα», μια γνώμη, όσο ολοκληρωμένη και αν τη θεωρεί, πάντοτε θα υπάρχουν άγνωστες πτυχές. Η προσπάθειά μας θα περιοριστεί, λοιπόν, στους χώρους των κύριων αξιών, **αλήθειας, κάλλους και αγαθού**. Κατά νου, όμως, θα έχουμε αδιάλειπτα και της αξίες του **πολιτικού** θέματος και του **θρησκευέσθαι**.

Η αναζήτηση της **αλήθειας**, αφού πέρασε τα αρχικά στάδια των εθίμων και των εμπειρικών παραδόσεων, όπως και εκείνης των καθαρά μυστικιστικών προσεγγίσεων κατέληξε στην απόκτηση **επιστημονικής** γνώσης. Η γνώση που αποκτάται με βάση το Λόγο και τη μεθοδευμένη προσέγγιση με λογική σύνθεση (αιτίου και αιτιατού αποτελέσματος). Με τη «θεώρηση» και την «εμπειρία» με βάση τα ερεθίσματα των αισθητηριακών οργάνων και των τεχνολογικών ευκολιών που εφεύρε, ο ίδιος ο άνθρωπος ανέπτυξε **ποικίλες Σχολές προσέγγισης της πραγματικότητας**. Κύρια, όμως, «πηγή» ενέργειας και αφετηρία είναι ο **νοητικός του εξοπλισμός**. **Η κριτική δύναμη του εγκεφάλου του**, ο οποίος αναπτύχθηκε σε κυρίαρχο **απόλυτο όργανο γνώσεως**.

Διαλεκτική είναι η **διαδικασία της μάθησης**. Με κίνητρο την περιέργεια να γνωρίσει τον χώρο γύρω του κατευθυνόμενος από την ανάγκη τη δική του ασφάλεια και αυτοσυντήρηση, ο άνθρωπος εισχωρεί στο είναι των άλλων όντων και συνανθρώπων, όπως και στα φαινόμενα και πράγματα. **Το κάθε βήμα που κάνει τον φέρνει πιο κοντά στα αντικείμενα της περιέργειάς του**. Καλύπτει μια φάση της **αναγνώρισης** και τα ταυτοποιεί. Εκείνα ανταποκρίνονται, γιατί αποκαλύπτουν κάτι από το είναι τους και έτσι σταδιακά ο κόσμος ξανοίγεται μπροστά του. **Τού αποκαλύπτεται και τού φανερώνεται, αλλά τού προβάλλει και νέες πτυχές άγνωστες και η ζωή συνεχίζεται**.

Ασφαλώς, σήμερα έχει ήδη, στη γενική περίπτωση, γίνει το **«ξεμάγεμα» του Κόσμου**. Αλλά πολλά και μεγάλα μυστήρια παραμένουν άλυτα.. Μπορεί ο άνθρωπος να «τοποθετήσει» με βάση τις μέχρι τώρα εμπειρίες και γνώσεις του τον εαυτό του μέσα στον όλο Κόσμο.

Από πλευράς όγκου είναι ένα μικρότατο πλάσμα και εδώ ξανοίγονται τεράστια μυστήρια γένεσης και της Φύσεως. Η Γη, που τον φιλοξενεί είναι ένας πλανήτης σχετικά πολύ μικρός σε σύγκριση με τα τεράστια άλλα άστρα του Γαλαξία και του Σύμπαντος (αν αυτό είναι ένα!). Είναι, όμως, ένας πλανήτης μοναδικός, είναι **πανέμορφος και ευγενικός**. Ανέπτυξε και φιλοξενεί πάνω του τη **Ζωή**, όπως εμείς τη γνωρίζουμε. Δεν διαπιστώθηκε ακόμη άλλο αστερί με αντίστοιχο κλίμα για ζωή. Μάλιστα όσο και αν τον έχει, ο άνθρωπος γνωρίζει, εντούτοις, τού επιφυλάσσει άπειρα ακόμη μυστικά, που πιθανόν να τού προκαλέσουν τεράστιες εκπλήξεις. Ένα είναι απόλυτα βέβαιο: **Έχουν κοινή μοίρα. Αν καταστραφεί η Γη, που έχει ύπαρξη κάποια δισεκατομμύρια χρόνια, τότε το τέλος του ανθρώπινου είδους**. Εντούτοις το μικρό αυτό πλάσμα, ο άνθρωπος βγάζει μια τεράστια ενέργεια, από τη νοητική του ισχύ, τέτοια που μπορεί να την καταστρέψει, **όχι μία, αλλά αρκετές φορές**. **Μπορεί, όμως, και τη βελτιώσει με τις αγαθές επεμβάσεις του**.

Από πλευράς χρόνου, ως νοήμονος όντος (homo sapiens), φαίνεται ότι η διάρκεια ύπαρξής του είναι πολύ βραχεία κάποιες χιλιάδες χρόνια μέσα στα δισεκατομμύρια χρόνια της ύπαρξης της Γης. Η ανθρώπινη ιστορία είναι, λοιπόν, μάλλον πολύ βραχεία. Άρα η ζωή του κάθε ατόμου, έστω και αν ζήσει ένα αιώνα είναι κάτι μάλλον «στιγμιαίο». (ας σκεφτούμε ότι κάποια έντομα ζουν μόνο μια μέρα τότε είμαστε θαυμάσια). Εκείνο, όμως, που βγαίνει αβίαστα σα συμπέρασμα ότι **η ζωή μας είναι το πιο ανεκτίμητο δώρο, όσο μικρή και αν είναι!**

Αν θέλαμε να εκτιμήσουμε και την «αξία», σε κόστος των υλικών του ανθρώπινου σώματος τότε θα μέναμε κατάπληκτοι με τη μηδαμινότητά του! Τελευταία έγινε και αυτό, πού αλλού! Στη πιο προηγμένη χώρα της Δύσεως, όπου τα πάντα μετριούνται σε «κόστος». Και τι διαπιστώθηκε! Τα συστατικά του ανθρώπινου σώματος, μεσαίου βάρους (70% νερό, άλατα, ασβέστιο και λοιπά ιχνοστοιχεία) στο σύνολό τους αποτιμώνται περίπου **είκοσι δολάρια!!!** αν είναι δυνατόν!! Και όμως...

Πού έγκειται η **ανεκτίμητη αξία του ανθρώπου**; Ακριβώς στις **αξίες** εκείνες που ο ίδιος ο άνθρωπος μπορεί να υπηρετήσει, γιατί τις ανακαλύπτει και τις πιστεύει και θεωρεί την επιδίωξή τους ως

αυτοσκοπό και καθήκον επιτακτικό. Με την **αυτογνωσία** οφείλει να προσεγγίσει την πραγματικότητα, με όλες του τις δυνάμεις του. **Τις νοητικές, τις συναισθηματικές και τις βουλητικές.** Η προσέγγιση της **όλης αλήθειας** δεν είναι δυνατή για οποιοδήποτε ανθρώπινο εγκέφαλο. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να προσπαθεί για ό,τι ευρύτερο. **Το πλάτεμα του γνωστικού ορίζοντα είναι θέμα προσωπικής προσπάθειας.** Η συνεχής αναζήτηση εξακριβωμένων γνώσεων με τους μεθοδευμένους κανόνες των επιστημών είναι πρώτο μέλημα. Επιστημονική εμβάθυνση με αντίστοιχες σπουδές, ει δυνατόν σε **μεγαλύτερο εύρος** όλων των αντικειμένων. **Ζούμε στην εποχή των γνώσεων.** Η χωρητικότητα, όμως, του ανθρώπινου νου είναι **περιορισμένη.** Επίσης και η δυνατότητα της ανθρώπινης **μνήμης.**

Μάλιστα ζούμε σε μια χρονική περίοδο ασύλληπτης πλημμονής των πληροφοριών από άπειρες πηγές. Σε τέτοιο σημείο που είναι αδύνατη η επεξεργασία από ένα άτομο. Ανακύπτουν, ως εκ τούτου, δύο νέα θέματα. Πώς θα ξεπεραστούν τα προβλήματα της **χωρητικότητας της μνήμης** και της **επεξεργασίας του τεράστιου όγκου πληροφοριών!**

Εκτιμάται ότι η χωρητικότητα της μνήμης και της επεξεργασίας του όγκου των πληροφοριών μπορεί να βελτιωθούν με εξής τρόπους :

- Με τη συνεχή εξάσκηση της λειτουργίας του εγκεφάλου σε **θέματα ουσιαστικής μάθησης,** βελτιώνεται η χωρητικότητα, γιατί η εξάσκηση λειτουργεί, όπως στην άθληση των μυών.
- Με την πάροδο της χρήσης του εγκεφάλου δημιουργούνται συνειρμικές παραστάσεις που βελτιώνουν τη χωρητικότητα.
- Σοβαρή βελτίωση μπορεί να επιτευχθεί με την εκμάθηση νέων και ενδιαφερόντων στοιχείων. Άρα μπαίνουμε στο χώρο των συναισθημάτων.
- Η ανάπτυξη τεχνικής ή πολύ καλύτερα τέχνης στη μάθηση περισσότερων γνωστικών στοιχείων. Μια αρετή που εξετάζεται ως τακτ της κρίσεως.
- Τέλος εκείνος ο παράγοντας που επιλύει τα προβλήματα νοητικής χωρητικότητας και επεξεργασίας είναι η **συνεργασία** με άλλους ειδικούς. **Η συνεργασία ως μέλος ομάδας είναι πλέον αρετή,** για το σύγχρονο μέλος της **κοινωνίας.** Αρετή, που απαιτεί μεγάλο χρόνο απόκτησης, αλλά προπαντός προϋποθέτει μια άλλη αρετή την **ενσυναίσθηση.**

Μια σειρά από **προσωπικά ερωτήματα,** που αναφέρονται στον γνωστικό τομέα και αφορούν στην **αυτογνωσία** μας είναι πολύ κρίσιμα για μια σωστή προσέγγισή της, όπως τα παρακάτω:

- Έχω μια πλατιά εικόνα για τον αντικειμενικό Κόσμο; Μπορώ να αποκτήσω μια συγκριτική με το άτομό μου αίσθηση για το μέγεθός του; Αντιλαμβάνομαι ότι είναι αδύνατη μια πλήρης εικόνα!
- Έχω διαπιστώσει, ότι υπάρχει ένα πελώριο **εσωτερικό χάος,** αντίστοιχο με το εκείνο του εξωτερικού Κόσμου! **Αναγνωρίζω τις τεράστιες δυσκολίες που έχω όχι μόνον να το γνωρίσω, αλλά κυρίως να το «τακτοποιήσω».**
- Το ανθρώπινο περιβάλλον μού φαίνεται κατανοητό; Μήπως και εκεί υπάρχει ένας άλλος «χαοτικός χώρος»; Πολύ απρόβλεπτος και δυσχερής στην κατανόησή του, που μού δημιουργεί ανεκτίμητα αγαθά, αλλά και κακά αφάνταστα. Αντιλαμβάνομαι τις δυσκολίες προσαρμογής μου, αλλά και την αναγκαιότητα αυτής της προσαρμοστικής ένταξης;
- Έχω μία σχετικά ικανοποιητική εικόνα των μεθόδων προσέγγισης της «αλήθειας» για τους τρεις παραπάνω χώρους; Γνωρίζω σε ικανοποιητικό βαθμό τις δυνατότητες της φιλοσοφίας, των επιστημών; Τι γνωρίζω για την εξ «αποκαλύψεως» αλήθεια!
- Τι σημαίνει **κριτική ικανότητα;** Πως βελτιώνεται; είναι δυνατόν να έχω μια πλήρη εικόνα για οποιοδήποτε θέμα; Υπάρχει περίπτωση να μας πει κάποιος όλη την αλήθεια για ένα θέμα; Εγώ μπορώ να είμαι απολύτως βέβαιος ότι κατέχω την αλήθεια!!

Ο δρόμος προς την αλήθεια είναι **απροσδιόριστος,** παρά τα τεράστια επιτεύγματα ταξιδεύει μέσα σε ένα **ωκεανό** του άγνωστου έχοντας μόνον **ελάχιστες νησίδες** πραγματικής **αλήθειας.** Και μάλιστα **στο χαοτικό αυτό περιβάλλον** γεννά συνεχώς **την ενεργό περιέργεια και αναπτύσσει το ευεργετικό δημιουργικό όραμα.**

Σε αυτόν τον κόσμο που δεν τον γνωρίζουμε ζούμε τη ζωή μας και παρά τα αδυσώπητα εμπόδια **βρίσκομαι το ενδιαφέρον για ζωή και μάλιστα όχι ολίγοι εγγίζονται και απολαμβάνουν την ολβιότητα,** όταν η τύχη τους βοηθήσει να **αναπτύξουν τις φοβερές δυνατότητες του ανθρώπινου πνεύματος που αναδύεται από την ολιστική Παιδεία του.**

Δημήτρης Μπάκας
15 Ιουν. 2023